

Postadres:
Postbus 2
7740 AA Coevorden
Telefoon 14 0524
Fax 0524-598555
info@coevorden.nl
www.coevorden.nl

Aan de raad van de gemeente Coevorden

Bezoekadres:
Kasteel 1
7741GC Coevorden

Uw brief -
Burgerservicentr -
Afdeling/Team Bedrijfsvoering/Advies & Middelen
Behandeld door M. Langenburg - Tip
Kenmerk 15782-2018
Bijlage(n) 1
Coevorden 19 juni 2018
Onderwerp Kaderbrief 2019

Verzenddatum:

Geachte leden van de raad,

De kaderbrief is het eerste document in de jaarlijkse planning- & controlcyclus. In voorliggende Kaderbrief 2019 schetsen wij de ontwikkelingen op hoofdlijnen voor het aanstaande begrotingsjaar en het meerjarenperspectief. De nadere uitwerking van de kaderbrief vindt plaats in de Programmabegroting 2019 en meerjarenraming 2020-2022.

Deze kaderbrief is eveneens het eerste P&C-document van de nieuwe bestuursperiode 2018-2022. Daarmee is voorliggende brief de voorbereiding op de eerste meerjarenbegroting van het nieuwe bestuursprogramma. Een bestuursprogramma dat wij in de komende periode samenstellen mede op basis van het gesloten coalitieakkoord. De doelstellingen die wij deze bestuursperiode willen bereiken, zullen daarin concreet hun beslag krijgen. In deze kaderbrief schetsen wij alvast de eerste contouren van de thema's waar wij in de komende vier jaren onze aandacht op zullen vestigen.

Voorliggende kaderbrief kent de volgende opbouw:

1. Bestuurlijke hoofdlijnen 2019-2022
2. Financieel meerjarenperspectief
3. Lasten en baten in meerjarig perspectief
4. Uitgangspunten voor financieel beleid 2019-2022
5. Afsluiting

1. Bestuurlijke hoofdlijnen 2019-2022

Dit voorjaar vonden de gemeenteraadsverkiezingen plaats. De verkiezingsuitslag zien wij als een bevestiging van de weg die we in 2014 zijn ingeslagen. En als een compliment voor de manier waarop wij proberen de samenleving een grotere rol te geven in het werk dat wij doen en de manier waarop wij het werk van de samenleving ondersteunen. Het is onze ambitie om daarin 'door te pakken'. Om door te zetten op de verbindende manier waarop wij als gemeente onze rol vervullen. In de organisatie is deze gretigheid ook merkbaar. Tegelijk met een behoefte tot verankering.

Het coalitieakkoord werken wij de komende periode nader uit tot een bestuursprogramma. Vanuit de doelstellingen die wij aan het einde van deze bestuursperiode gerealiseerd willen hebben, maken wij per jaarschijf een agenda voor het aankomende jaar. Het opstellen van de agenda zal jaarlijks met betrokkenheid van partners uit de samenleving plaatsvinden. In de uitvoering van onze doelen blijven wij zo de komende vier jaar nauw aangesloten bij de realiteit van de samenleving, zijn wij flexibel en laten wij ons mede sturen door de omstandigheden en het tempo dat onze partners aankunnen, en/of de kansen of bedreigingen die zich tussentijds kunnen aandienen.

Met deze manier van werken geven wij op hoofdlijnen de richting aan, bepalen wij de doelen, maar blijven wij tegelijkertijd flexibel en in wisselwerking met onze omgeving over de wijze waarop wij die doelen kunnen bereiken. Door de jaarlijkse vertaling in de planning- & controlcyclus beoordelen wij steeds waar wij staan en wat er (nog) nodig is om onze doelen te bereiken.

Basis op orde

Wij beginnen deze bestuursperiode met een stabiele financiële basis, daar hebben wij scherpe keuzes voor gemaakt. Dat willen wij blijven doen. Niet alleen vanuit onze financiële verantwoordelijkheid, maar veel belangrijker nog; vanuit het gesprek met de samenleving over waar wij als eerste overheid van zijn en welke rol wij dan nemen. In de uitvoering van onze wettelijke taken en in onze beleidsmatige ambities. Daarin zullen wij de basis verder op orde brengen; vanuit een inhoudelijke en duurzame verantwoordelijkheid. Dat betekent dat wij op het gebied van onderhoud van accommodaties, gemeentelijk bezit en handhaving investeren. Op taken zoals duurzaamheid, sport en cultuur zullen wij het gesprek aangaan over onze rolopvatting en daarbij passend investeren.

Door op de ingeslagen weg: Coevorden Verbindt

In de vorige bestuursperiode vormden nieuwe opvattingen over anders besturen, het uitgangspunt. Het optimaal benutten van de kracht van de samenleving stond centraal in het bestuursprogramma "Coevorden Verbindt". In de evaluatie van dit bestuursprogramma, begin 2018, concludeert het college dat er forse stappen zijn gezet in het verbindend besturen. Ons college ziet het als belangrijkste ambitie deze bestuursstijl van verbindend besturen te borgen en verder te ontwikkelen. In de vorige bestuursperiode lag het accent op de verbinding tussen de samenleving en onze organisatie. In deze bestuursperiode verleggen wij het accent naar een rol als verbinder en facilitator tussen organisaties en (groepen van) inwoners in de samenleving.

Ambities en ontwikkelingen

Naast het behouden van wat goed is, hebben wij de ambitie – nu wij weer financieel gezond zijn – om op een aantal beleidsterreinen stappen te zetten. Een deel van deze beleidsterreinen zijn in de Programmabegroting 2018 en meerjarenraming 2019-2021 door het vorige college benoemd. Een drietal ambities zijn inmiddels uitgewerkt, financieel vertaald en van dekking voorzien. Dit betreft de woonvisie, de centrumvisie en het ambitiedocument omgevingswet. Ten aanzien van de nieuwe omgevingswet bieden wij u in 2019 een hoofdlijnen document voor de daadwerkelijke invoering van de wet in 2021 aan.

Naast deze ambities uit de vorige bestuursperiode zien wij een aantal beleidsterreinen waar wij ons eveneens op willen richten. Daarbij zijn er raakvlakken met het Inter Bestuurlijk Programma (IBP). Het Rijk, gemeenten, provincies en waterschappen hebben in dit programma een akkoord gesloten om samen een aantal grote maatschappelijke opgaven aan te pakken, waar wij als gemeente ook onze verantwoordelijkheid in zullen nemen.

Financieel gezond blijven

Op diverse beleidsterreinen hebben wij ambities voor de nieuwe bestuursperiode. Ten aanzien van onze financiën hebben wij een duidelijke ambitie om ons financiële huishoudboekje op orde te houden. Wij zien ruimte om te investeren, maar doen dit gecontroleerd en gestructureerd. Ook verliezen wij de integraliteit in de afweging niet uit het oog. Onze ambities zullen in relatie tot deze financiële ambitie worden gezien en met elkaar in balans worden gebracht. Wij kijken daarbij, bijvoorbeeld, naar de risico's die wij als gemeente financieel lopen en de mate waarin wij tegenvallers op kunnen vangen. Dit beoordelen wij op basis van de omvang van de algemene reserve en de solvabiliteit: de verhouding tussen onze reserves en onze schulden.

Onderstaande ambities zullen een plek krijgen in het bestuursprogramma. Voor sommige daarvan zullen wij, afhankelijk van de omvang en de prioritering, in de programmabegroting 2019 en meerjarenraming 2020-2022 al concrete voorstellen doen.

Duurzaamheid en klimaat

Duurzaamheid is één van de drie thema's waarover de gemeenteraad in dialoog gaat met de samenleving. Uw raad stelt vervolgens kaders die voor ons uitgangspunt zijn bij het opstellen van het duurzaamheidsbeleid. De doelstelling om in 2040 een klimaatneutrale gemeente te zijn, blijft hierbij ons uitgangspunt.

Herstructurering van dorpen en wijken

Om de leefbaarheid in dorpen en wijken een impuls te geven, knelpunten op te lossen en verpaupering tegen te kunnen gaan, is het soms noodzakelijk om iets extra te doen aan de inrichting van bijvoorbeeld de openbare ruimte, de wegen, het openbaar groen of publiek danwel privaat vastgoed. Wij onderzoeken daarom de mogelijkheid tot het vormen van een herstructureringsfonds en kijken naar situaties waar cofinanciering mogelijk is.

Mobiliteit

Goede mobiliteit en bereikbaarheid vinden wij belangrijk voor het stimuleren van de lokale economie. In onze unieke trimodale positie willen wij per weg, spoor en water goed bereikbaar zijn. Het doortrekken van de rondweg rondom Coevorden naar het zuiden draagt hier aan bij. Wij vinden dit van groot belang vinden het bevorderen van Coevorden als aantrekkelijk woon-, werk- en recreatiegemeente. Deze bestuursperiode bieden wij u een voorstel aan over de financiële haalbaarheid van de zuidelijke rondweg.

Recreatie en toerisme

Door de provincie Drenthe en het Recreatieschap Drenthe is Drenthe-breed in voorgaande jaren een project "Vitale vakantieparken" gestart. Het doel van het project is om de verblijfsrecreatie op de lange termijn vitaal te houden. Voor de diverse parken zal worden bepaald welke aanpak voor de komende jaren passend en gewenst is. Daarbij leggen wij de relatie met de economische visie. Onze gemeentelijke aanpak is gericht op onder meer het versterken van het ondernemerschap en handhaving als onderdeel van onze visie op dit beleidsthema.

Breedband

Snel internet vinden wij van belang. Het initiatief voor de ontwikkeling en aanleg ervan laten wij bij de inwoners. Bij de daadwerkelijke uitvoering hebben wij een ondersteunende en faciliterende rol.

Innovatie in het sociaal domein

Na de succesvolle transitie van het sociaal domein zijn wij klaar om een transformatie op gang te brengen. Het beleidsplan Samen Krachtig zal haar beslag krijgen in deze bestuursperiode. Naast de doelen in dit beleidsplan, willen wij sterk inzetten op innovatie in het sociaal domein. Deze innovatie is ondersteunend aan het bereiken van onze doelen in Samen Krachtig.

Jeugd

Onze gemeente heeft jongeren veel te bieden. Wij willen investeren in onze jongeren omdat we daarmee natuurlijk investeren in onze toekomst. Daarom gaan we in gesprek met de jongeren om van hen te horen wat ze belangrijk vinden. Een aantrekkelijk vestigingsklimaat, voldoende werkgelegenheid en onderwijsmogelijkheden zijn in elk geval belangrijke factoren die bijdragen aan de "vergroening" van onze gemeente. Op de betreffende beleidsterreinen houden we daarom rekening met het zoveel mogelijk creëren van de gewenste voorwaarden.

Economische structuurversterking

Het bevorderen van de werkgelegenheid in onze regio hebben wij met name door onze samenwerking met ondernemers en het onderwijsveld en de buurgemeenten Hardenberg, Hoogeveen en Emmen in Dutch TechZone in gang gezet. In deze samenwerking zijn diverse processen in uitvoering die blijvend bijdragen aan onze werkgelegenheidsdoelstellingen. De aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt

vormt voor ons de sleutel naar economische structuurversterking. Wij zien een "fablab", een wereldwijd beproefd concept van een open werkplaats waar onderwijs en ondernemers gezamenlijk kunnen leren en innoveren, als een prima instrument om de bedoelde aansluiting te realiseren. Wij gaan de mogelijkheden voor het realiseren van een fablab in onze gemeente onderzoeken.

Dienstverlening

Wij vinden een zichtbare en bereikbare gemeente van belang. Als college zullen wij daarom meer aanwezig zijn in het hele gebied van onze gemeente. Wij vinden ook dat dit geldt voor onze ambtenaren. Nog meer met inwoners, ondernemers en partners in gesprek gaan om kennis te delen en ervaringen uit te wisselen. Wij denken daarbij naast het fysieke contact ook aan het inrichten van een laagdrempelig te benutten digitaal platform. Omdat onze gemeentelijke informatie en dienstverlening zo goed mogelijk toegankelijk moet zijn voor iedereen, of je nu digitaal handig bent of (nog) niet, gaan wij onze dienstverlening op dit punt verder verbeteren. Ook gaan wij onderzoeken hoe wij de soms lange procedures makkelijker en sneller kunnen laten verlopen.

BOCE-samenwerking

Met onze buurgemeenten Borger-Odoorn en Emmen werken we in BOCE-verband aan een gezamenlijke beleidsagenda voor de regio. In 2018 is de regionale beleidsagenda voor Zuidoost-Drenthe door de drie gemeenteraden van de BOCE-gemeenten vastgesteld; deze bestaat uit een visiedocument en een uitvoeringsagenda. Wij werken op dit moment aan een voorstel voor een uitvoeringsbudget. In deze bestuursperiode bouwen wij voort op de stevige basis die gelegd is in deze BOCE-beleidsagenda.

Organisatie-ontwikkeling

Het nieuwe bestuur heeft een duidelijke opdracht meegegeven aan de ambtelijke organisatie. In de afgelopen jaren heeft zij de eerste ervaringen met de betekenis van "Verbindend besturen" opgedaan. De organisatie wil een betrouwbare en flexibele partner naar onze inwoners, ondernemers en omgeving zijn. De afgelopen jaren is er ingezet op het stimuleren van eigenaarschap, handelingsruimte en verantwoordelijkheid bij degene die het werk doet en de relaties met de buitenwereld heeft. Ook is het werk ingericht rondom de opgaven en ambities die er liggen. Daar zijn mooie stappen in gezet en zal er deze bestuursperiode verder in worden geïnvesteerd.

Tot slot

Bovenstaande ambities variëren in prioriteit, doorlooptijd en het beroep op onze middelen. Dit maken wij concreet in het bestuursprogramma en/of de programmabegroting. Wij zullen u dan voorstellen doen en deze ter besluitvorming voorleggen. Gezien ons ambitieniveau verwachten wij dat deze een beslag zullen doen op de structurele begrotingsruimte en incidentele uitname uit de reserve(s).

Naast dat wij willen borgen wat goed is en wat wij in de afgelopen jaren hebben bereikt, hebben wij in dit hoofdstuk de contouren van de thema's voor de komende bestuursperiode geschetst. Vanuit de huidige beleidslijnen als basis gaan wij door op de ingeslagen weg. Ook denken wij na over welke gemeente wij over 10 tot 20 jaar willen zijn. Wat willen wij doorgeven? Hiermee gaan wij deze bestuursperiode aan de slag. Daarbij denken wij na of, en zo ja welke, rol wij als gemeente hebben. Voor welke taken zijn wij de primair verantwoordelijke en voor welke taken zijn wij faciliterend of ondersteunend?

De verbinding met de samenleving is van groot belang. Daarbij zijn wij er ons zeer van bewust dat wij "slechts" één van de vele partners zijn. Het probleemoplossende vermogen van onze samenleving heeft een goede ontwikkeling gekregen. Wij zijn ons er van bewust dat er ook dorpen en wijken in onze gemeente zijn waar deze ontwikkeling is achtergebleven. Wij zullen onze manier van werken aanpassen om met deze dorpen en wijken in contact te komen en aan te sluiten bij wat er leeft. Zodat ook hier vanuit het perspectief van de inwoners zelf de oplossingen worden gevonden voor de vraagstukken of problemen die er spelen.

2. Financieel meerjarenperspectief

In dit hoofdstuk schetsen wij u de uitgangspositie voor het nieuwe meerjarenperspectief. Wij vatten de toekomstige ontwikkelingen in het financieel meerjarenperspectief in een tabel samen.

Nieuw meerjarenperspectief

Het nieuwe meerjarenperspectief dat wij u presenteren, heeft als basis het huidige meerjarenperspectief 2018-2021. Wij hebben het meerjarenperspectief geactualiseerd door de toevoeging van de jaarschijf 2022 en de effecten van individuele raadsbesluiten van dit voorjaar. Het nieuwe meerjarenperspectief is als volgt.

ACTUALISATIE MEERJAREN-PERSPECTIEF				
<i>(bedragen x € 1.000)</i>				
Saldo begroting	2019	2020	2021	2022
<i>Ontwikkeling inkomsten</i>				
Circulaires gemeentefonds	1.443	2.180	2.996	3.477
Belastingen, huren en pachten	87	157	157	157
<i>Ontwikkeling uitgaven</i>				
Verbonden partijen	-290	-225	-245	-250
Loon- en prijsontwikkelingen	-800	-800	-800	-800
Reeds geaccordeerd nieuw beleid	-20	-20	-20	-20
Autonome ontwikkelingen	-43	-128	-120	-229
Geprognosticeerd saldo	377	1.164	1.969	2.335

Het saldo van de Programmabegroting 2018 en meerjarenraming 2019-2021 was na verwerking van een viertal beleidsvoornemens negatief. Deze tekorten hebben wij gedekt met de begrotingsoverschotten van voorgaande jaren. Daarom is het saldo bij aanvang van de programmabegroting 2019 nihil voor alle vier de jaren. Wij verwijzen u hierbij naar de tabel op pagina 14 waarin wij de stand van de algemene reserve en de stortingen weergeven.

3. Lasten en baten in meerjarig perspectief

In dit hoofdstuk gaan wij in op de ontwikkeling van de inkomsten uit:

- de uitkering van het gemeentefonds, gebaseerd op de maartcirculaire;
- idem voor de meicirculaire;
- belastingen, huren en pachten.

Vervolgens schetsen wij de ontwikkeling van de uitgaven op basis van:

- de verbonden partijen;
- de indexatie van lonen en prijzen;
- reeds geaccordeerd nieuw beleid;
- de autonome ontwikkelingen.

Het meerjaren investerings programma (MIP) actualiseren wij deze zomer en nemen wij op in de Programmabegroting 2019.

Tot slot geven wij in een tabel het verwachte verloop van de algemene reserve in de komende jaren weer.

Ontwikkeling inkomsten

Maartcirculaire gemeentefonds

Normaliter is de meicirculaire de belangrijkste gemeentefondscirculaire van de drie die jaarlijks verschijnen: de meicirculaire, de septembercirculaire en de decembercirculaire. Dit jaar verscheen echter de tussentijdse, extra circulaire in maart. In onze brief van 24 april informeerden wij u over de uitkomsten hiervan. De maartcirculaire was een extra circulaire waarin de financiële gevolgen van het Regeerakkoord en de programmastart van het Inter Bestuurlijk Programma (IBP) zijn verwerkt. De intensivering van het Rijk leidden tot aanzienlijke stijgingen van het gemeentefonds.

In onze begeleidende brief bij de maartcirculaire hebben wij een aantal aandachtspunten bij de fors positieve uitkomsten benoemd:

- De uitkomsten van de voorjaarsbesluitvorming van het Rijk zullen ervoor zorgen dat de informatie uit deze maartcirculaire nog wordt bijgesteld;
- Naarmate de ramingen voor de algemene uitkering verder in de toekomst liggen, is de onzekerheid of de ramingen werkelijkheid gaan worden, groter;
- Het uitgangspunt van het interbestuurlijk programma (IBP) is dat alle overheden zich financieel inzetten voor de opgaven. Het kabinet gaat er van uit dat gemeenten vanuit eigen middelen een bijdrage zullen leveren;
- De afrekening over het jaar 2017 volgt in de meicirculaire. Lagere rijksuitgaven in 2017 (dan verwacht in de septembercirculaire) leiden tot een lager accres;
- Ten aanzien van het BTW-compensatiefonds is door het Rijk een toevoeging aan het gemeentefonds opgenomen. De toevoeging betreft de verwachte onderschrijding van het plafond in het BTW-

compensatiefonds. Wij verwachten dat gemeenten, gezien de aantrekkende economie, meer investeren dan in voorgaande jaren. De gepresenteerde ruimte onder het plafond lijkt daarom optimistischer ingeschat dan deze in werkelijkheid zal uitpakken;

- Bij de invoering van een abonnementstarief voor de Wmo compenseert het Rijk de helft. Wij moeten er rekening mee houden dat wij zelf de andere helft bij moeten leggen en dat er daarnaast mogelijk sprake kan zijn van een aanzuigende werking.

Volledigheidshalve hebben wij onderstaand de tabel van de maartcirculaire opgenomen.

EFFECTEN MAARTCIRCULAIRE				
	<i>Bedragen x € 1.000</i>			
	2018	2019	2020	2021
Uitkeringsfactor				
Accresontwikkeling	602	1.371	2.362	3.154
Aandeel in voorziening knelpunten sociaal domein	-198	-	-	-
Intensivering Veilig Thuis	-25	-50	-50	-74
Subtotaal centraal	379	1.321	2.312	3.080
IU/DU/SU				
Wmo (met name huishoudelijke hulp)	-15	48	48	47
Subtotaal IU/DU/SU	-15	48	48	47
3D's in het sociaal domein				
Wmo	-	497	509	482
Subtotaal 3D's	-	497	509	482
Subtotaal decentraal	-15	545	557	529
Totaal effecten maartcirculaire	364	1.866	2.869	3.609

Meicirculaire gemeentefonds

Na een positieve maartcirculaire werd eind mei de meicirculaire gepubliceerd. Zoals in maart verwacht, bevatte deze circulaire op een aantal onderdelen een tegengestelde beweging ten opzichte van maart. De drie hoofdthema's in de circulaire zijn een negatieve bijstelling van loon- en prijsontwikkeling en het BTW-compensatiefonds en de overgang van het sociaal domein van de integratie-uitkering naar de algemene uitkering. Op deze effecten gaan wij in de komende pagina's verder in.

Totaal bezien zijn de effecten van de meicirculaire als volgt. Dit zijn de wijzigingen ten opzichte van de cijfers zoals wij deze bij de maartcirculaire hebben gepresenteerd.

EFFECTEN MEICIRCULAIRE					
<i>Bedragen x € 1.000</i>					
	2018	2019	2020	2021	2022
Algemene uitkering					
Accresontwikkeling	-49	-106	-423	-637	-1.167
Nominale ontwikkeling	-	1.374	1.549	1.889	2.066
Ontwikkeling uitkeringsbasis	-193	-195	-59	9	75
BTW Compensatiefonds (BCF)	-25	-951	-1.199	-1.345	-1.592
Verhoogde asielinstroom	99	-	-	-	-
Subtotaal algemene uitkering	-168	122	-132	-84	-618
Sociaal domein	-	16.582	16.582	16.582	16.582
IU/DU/SU					
Wmo (met name huishoudelijke hulp)	73	-	-	-	-
Overgang Wmo naar algemene uitkering	-	-3.230	-3.256	-3.386	-3.386
Schulden en armoede	58	47	47	-	-
Referendum	12	-	-	-	-
Maatschappelijke begeleiding	12	-	-	-	-
Armoedebestrijding	-	-2	-2	-2	-2
Subtotaal IU/DU/SU	155	-3.185	-3.211	-3.388	-3.388
Taakmutaties					
DigiD en Mijn Overheid	-8	-	-	-	-
Handelsregister	-2	-2	-	-	-
Subtotaal taakmutaties	-10	-2	-	-	-
3D's in het sociaal domein					
Wmo	142	-	-	-	-
Jeugd	232	-	-	-	-
Participatie	228	-	-	-	-
Overgang Wmo, Jeugd en Participatie naar alg.uitk.	-	-18.169	-18.009	-17.989	-17.887
Nieuw: Participatie	-	4.079	3.849	3.767	3.656
Nieuw: Voogdij/18+	-	927	927	927	927
Subtotaal 3D's	602	-13.163	-13.233	-13.295	-13.304

Algemene uitkering

Accresontwikkeling

De ontwikkeling van de algemene uitkering wordt voor een belangrijk deel bepaald door de ontwikkeling van de rijksuitgaven. Volgens het systeem van 'samen de trap op en samen de trap af' hebben wijzigingen in de rijksuitgaven direct invloed op de omvang van het gemeentefonds. De jaarlijkse toename of afname van het gemeentefonds, voorvloeiend uit de trap op trap af methode wordt het accres genoemd.

De definitieve vaststelling van het accres 2017 is lager dan waar bij de septembercirculaire 2017 rekening mee werd gehouden. Dit is een gevolg van het feit dat de rijksuitgaven in 2017 lager zijn uitgevallen dan verwacht. De afrekening vindt plaats in 2018 met een eenmalig en structureel effect en daarna in 2019 met uitsluitend het structureel effect.

Vanaf 2019 dalen de accessen ten opzichte van de maartcirculaire 2018 als gevolg van een lagere loon- en prijsontwikkeling in het Centraal Economisch Plan (CEP) van het Centraal Plan Bureau. Ook wordt het effect van lagere gasbaten door een lagere productie zichtbaar. De lagere accessen hebben alle een structureel karakter en cumuleren dus.

Nominale ontwikkeling

De algemene uitkering wordt uitgedrukt in lopende prijzen (meerjarige inflatiecorrectie). Wij begroten echter op basis van constante prijzen. De correctie naar constante, nominale prijzen wordt het nominaal effect genoemd. De prijsontwikkeling wordt lager ingeschat dan in de septembercirculaire. Deze lagere prijsontwikkeling is één van de grote effecten in deze circulaire en leidde na het verschijnen van de circulaire tot landelijke berichtgeving dat de effecten voor gemeenten zeer fors nadelig uitpakken. Echter, omdat wij onze begroting baseren op constante prijzen, elimineren wij deze ontwikkeling bij de vertaling van de circulaire naar onze gemeente. Concreet houdt dit in dat een lagere verwachte prijsontwikkeling een lagere aftrek van lopende naar constante prijzen betekent; en voor onze gemeente dus een positieve bijstelling ten opzichte van de septembercirculaire.

Ontwikkeling uitkeringsbasis

Bij de ontwikkeling van de uitkeringsbasis gaat het over mutaties in de landelijke aantallen inwoners, woonruimten, leerlingen, uitkeringsgerechtigden en Woz-waarden. Het totale bedrag van de algemene uitkering neemt niet toe als de hoeveelheid stijgt, omdat de totale omvang van de algemene uitkering is gebaseerd op de rijksuitgaven. Dit wordt vertaald naar een aanpassing van de uitkeringsfactor.

BTW-Compensatiefonds (BCF)

Afrekening 2017

De afrekening van het BCF over 2017 is nadelig. Gemeenten hebben iets meer gedeclareerd bij het BCF dan gedacht in de septembercirculaire 2017, waardoor de ruimte onder het plafond kleiner werd. De afrekening vindt plaats in 2018 als een incidentele uitname.

BCF, voorschotregeling 2018 en volgende

Tot nu werd een voorschot gegeven op de inschatting in welke mate de declaraties van gemeenten onder het BCF-plafond blijven. Deze inschatting is onzeker. Wij hebben in onze brief bij de maartcirculaire hier reeds aan gerefereerd.

De financiële verwerking van het BCF verandert met ingang van 2019. De voorschotten die nu zijn opgenomen in de algemene uitkering, worden volledig afgeraamd naar € 0. In de toekomst wordt jaarlijks op basis van de laatste inzichten bij de septembercirculaire van dat jaar een nieuw voorschot gegeven. Dat voorschot wordt vervolgens afgerekend bij de meicirculaire in het volgende jaar. Als overgangsregeling blijft het voorschot in 2018 nog wel intact. Bij de afrekening bij de meicirculaire, volgend op het kalenderjaar, krijgen de gemeenten de BTW compensatie waar ze recht op hebben.

Verhoogde asielinstroom

Landelijk zijn er afspraken gemaakt over extra maatregelen om de verhoogde asielinstroom het hoofd te bieden. Daarbij is ook afgesproken dat de resterende middelen na 2017 terugvloeien naar de algemene uitkering. Het overschot wordt toegevoegd aan de algemene uitkering. Dit betekent voor ons een bedrag van € 99.000.

Overheveling sociaal domein naar algemene uitkering in 2019

In het Regeerakkoord is opgenomen dat het integreerbare deel van de integratie-uitkering Sociaal domein met ingang van 2019 opgaat in de algemene uitkering en daarmee deel uitmaakt van de trap-op-trap-af systematiek. Het betreft de volgende onderdelen:

- Wmo 2015, met uitzondering van Beschermd wonen;
- Jeugdhulp, met uitzondering van Voogdij/18+;
- Participatie, onderdeel Re-integratie klassiek;
- Wmo 2007, met name huishoudelijk hulp.

De huidige integratie-uitkering Sociaal domein houdt met ingang van 2019 op te bestaan. Het integreren van deze middelen in de maatstaven van de algemene uitkering is technisch gezien een zeer omvangrijke operatie. Er komen 26 maatstaven bij in de algemene uitkering. Daarmee naderen wij de 100 maatstaven waarmee de algemene uitkering over gemeenten wordt verdeeld. Daarnaast worden middelen verdeeld via bestaande maatstaven in de algemene uitkering. De herverdeelde effecten lijken een beperkt effect te hebben. Ze worden voorlopig opgeheven door introductie van een suppletie-uitkering. Deze suppletie-uitkering blijft van toepassing tot de verdeelmodellen sociaal domein binnen het gemeentefonds naar verwachting in 2021 integraal zijn aangepast.

Bij de start van de decentralisaties in het sociaal domein hebben wij de nieuwe taken in het sociaal domein taakstellend begroot: de inkomsten van het rijk zijn eveneens de maximale uitgaven. Nu de middelen voor het sociaal domein worden opgenomen in de algemene uitkering in 2019 is de financiering van het sociaal domein gelijk aan de vele andere domeinen.

Wij stellen voor de koppeling tussen de rijksbijdrage en de budgetten te laten vervallen en de budgetten voor het sociaal domein in een integrale afweging te betrekken bij alle dekkingsmiddelen. Dit betekent eveneens dat jaarlijks bij de kaderbrief het sociaal domein wordt betrokken bij de loon- en prijsindexaties.

IU/DU/SU

Schulden en armoede

Het kabinet stelt voor drie jaar middelen ter beschikking om schulden te voorkomen en armoede te bestrijden, in het bijzonder onder kinderen. De middelen zijn voor de versterking van het gemeentelijke armoede- en schuldenbeleid, om een impuls te kunnen geven aan de verbetering van de toegang tot en de effectiviteit van de gemeentelijke schuldhulpverlening en versterking van de lokale regie van het armoedebeleid.

Referendum

Gemeenten ontvangen een vergoeding op basis van het aantal inwoners voor het organiseren van het raadgevend referendum over de Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten dat is gehouden op 21 maart jl. (tegelijk met de gemeenteraadsverkiezingen). Voor onze gemeente gaat het om een bedrag van € 12.000.

Maatschappelijke begeleiding

Conform artikel 18 van de Wet inburgering voorziet het college in de maatschappelijke begeleiding van inburgeringsplichtige asielmigranten en hun gezinsleden. Een gemeente ontvangt € 2.370 per inburgeringsplichtige asielmigrant. Voor onze gemeente komt dit neer op € 12.000.

Armoedebestrijding

In de decembercirculaire 2016 zijn gemeenten geïnformeerd over de € 85 miljoen die vanaf 2017 structureel beschikbaar is gesteld voor de bestrijding van de gevolgen van armoede onder kinderen. Jaarlijks vindt in de meicirculaire actualisatie plaats van de verdeling voor het jaar t+1 en verder. De middelen worden verdeeld op basis van door het CBS ontwikkelde gegevens over kinderen met een kans op armoede. De verdeling over de gemeenten voor 2019 en verder is gebaseerd op gegevens over het jaar 2018. Dit resulteert in een structurele neerwaartse bijstelling van € 2.000.

Taakmutaties

DigiD en MijnOverheid

Dit betreft een bijdrage van gemeenten voor de kosten van DigiD en MijnOverheid.

Handelsregister

Dit betreft een bijdrage van gemeenten voor het gebruik van het Handelsregister.

3D's in het sociaal domein

Loon- en prijsontwikkeling (LPO)

Voor loon- en prijscompensatie in 2018 worden middelen toegevoegd voor Wmo, Jeugd en Participatie. Deze bedragen worden in 2018 toegevoegd aan de IU Sociaal Domein. De bedragen lopen structureel door naar 2019. De LPO voor Wmo 2007 (met name huishoudelijke hulp) verwachten wij in de komende septembercirculaire.

Niet-integreerbare delen van integratie-uitkering Sociaal domein

Een aantal onderdelen van de integratie-uitkering Sociaal domein kan per 2019 nog niet worden overgeheveld naar de algemene uitkering. Het gaat om de volgende onderdelen:

- Wmo 2015 onderdeel Beschermd wonen;
- Jeugd onderdeel Voogdij/18+;
- Participatie onderdelen: voorheen Wajong en WSW regulier werk.

De eerste taak is in onze gemeente niet van toepassing. Voogdij/18+ en participatie zijn wel van toepassing. Deze uitkeringen staan met ingang van 2019 bekend als de integratie-uitkering Voogdij/18+ en de integratie-uitkering Participatie. De verwachting is dat het onderdeel Voogdij/18+ en de onderdelen

voorheen Wajong en voorheen Wsw (onderdeel regulier werk) per 2020 overgaan naar de algemene uitkering. Voor de onderdelen WSW en voorheen WSW/Beschut werk van de oude integratie-uitkering Sociaal domein Participatie is weinig perspectief op overheveling naar de algemene uitkering. Deze onderdelen zullen op het moment dat de Participatieonderdelen voorheen Wajong en voorheen WSW-regulier werk worden overgeheveld naar de algemene uitkering worden omgezet in een decentralisatie-uitkering.

Conclusie

De meicirculaire laat forse positieve en negatieve effecten zien op verschillende onderdelen, zoals het accres, de nominale ontwikkeling en het BCF. Per saldo is het effect voor ons beperkt. De maart- en meicirculaire samen hebben voor onze gemeente op centraal niveau het volgende effect.

EFFECTEN MAART- EN MEICIRCULAIRE					
	Bedragen x € 1.000				
	2018	2019	2020	2021	2022
Algemene uitkering					
Maart	379	1.321	2.312	3.080	4.095
Mei	-168	122	-132	-84	-618
Totaal effecten maart- en meicirculaire	211	1.443	2.180	2.996	3.477

Dit centrale effect is vrije begrotingsruimte, bedoeld om de stijgende kosten voor loon-, prijs- en autonome ontwikkelingen te compenseren.

Wij merken hierbij op dat de kanttekeningen die wij hebben gemaakt bij de maartcirculaire voor een groot deel nog van toepassing zijn.

Belastingen, huren en pachten

Conform onze nota lokale heffingen indexeren wij jaarlijks de opbrengsten voor belastingen, rechten, huren en pachten. Wij verhogen de opbrengsten met 1,6%. Dit is de verwachte prijsstijging voor de overheid in 2019. Het effect hiervan op de begroting is als volgt.

ONTWIKKELING INKOMSTEN				
	(bedragen x € 1.000)			
	2019	2020	2021	2022
Belastingen	136	136	136	136
Toeristenbelasting	-70	-	-	-
Huren en pachten	21	21	21	21
Totaal	87	157	157	157

Bovengenoemde stijging van de belastingen betreft de stijging van de Ozb-opbrengst. Dit is de enige belasting die als algemeen dekkingsmiddel kan dienen ter dekking van de stijging van onze kosten. In bovengenoemde tabel betrekken wij niet de stijging van de opbrengsten van de kostendekkende tarieven zoals voor het rioolrecht, de afvalstoffenheffing, de begraafplaatsrechten, de omgevingsvergunning en producten van burgerzaken, aangezien deze niet tot een effect op de begroting leiden.

Eén van de uitgangspunten in deze bestuursperiode is dat de totale *opbrengst* van de Ozb niet met een groter percentage stijgt dan het inflatiepercentage. In bovenstaande uitwerking hebben wij dit uitgangspunt ongewijzigd overgenomen.

Mede afhankelijk van de ontwikkeling van het volume van de huishoudens, de bedrijven, de WOZ-waarde en de ontwikkeling van de kosten voor de tariefproducten, leidt bovengenoemde indexatie van de opbrengsten al dan niet tot een stijging van de belastingen en heffingen. Zoals gebruikelijk werken wij dit uit in de programmabegroting.

Toeristenbelasting

Bij de programmabegroting 2016 heeft u ingestemd met ons voorstel om de toeristenbelasting eens per drie jaar te verhogen met € 0,05 in plaats van de jaarlijkse prijsindexatie. Voor de jaren 2016, 2017 en 2018 bedroeg het tarief € 1,25 per overnachting. Voor het jaar 2019 zou het tarief weer met € 0,05

verhoogd worden naar € 1,30.¹ Dit besluit is destijds meerjarig verwerkt in de begroting. Echter, de uitgangspunten voor de toeristenbelasting in het coalitieakkoord leiden tot een andere ontwikkeling van deze belasting. Wij gaan onderzoeken of er verschillende tarieven gehanteerd kunnen worden, waarbij de opbrengst van de toeristenbelasting blijft per saldo gelijk blijft.

In afwachting van de uitkomsten van dit onderzoek hebben wij gemeend recht te doen aan bovenstaande door het huidige tarief ook voor het jaar 2019 te hanteren. Dit leidt tot een incidenteel nadelig effect van € 70.000. Gezien de wens van de toeristische sector om de tarieven voor het nieuwe jaar vroegtijdig te laten vaststellen, stellen wij u nu voor om een uitspraak te doen over het tarief voor 2019. Gelijktijdig met de vaststelling van de kaderbrief ontvangt u een raadsvoorstel voor de besluitvorming over de verordening voor de toeristenbelasting.

Ontwikkeling uitgaven

Verbonden partijen

Van onze verbonden partijen ontvangen wij op grond van de Wet op de gemeenschappelijke regelingen (Wgr) kaderbrieven en ontwerpbegrotingen. De besluitvorming over de verbonden partijen vindt door middel van separate raadsvoorstellen plaats. De financiële beslagen door de verbonden partijen, op basis van de door ons ontvangen documenten, presenteren wij u in onderstaande tabel in één oogopslag.

VERBONDEN PARTIJEN				
<i>(bedragen x € 1.000)</i>				
	2019	2020	2021	2022
Emco	30	45	145	200
Voordeel t.g.v. sociaal domein	-30	-45	-145	-200
Veilig Thuis Drenthe (door GGD)	-20	-20	-20	-20
Dekking t.l.v. sociaal domein	20	20	20	20
GGD	-70	-70	-70	-70
Recreatieschap Drenthe				
RUD	-110	-75	-75	-75
VRD	-110	-80	-100	-105
Totaal	-290	-225	-245	-250

Dekking verbonden partijen uit sociaal domein

Vanaf de begroting 2018 betrekken wij de Emco en VTD bij de financiering van het sociaal domein². Dit betekent dat de effecten van de Emco en VTD binnen de budgetten voor het sociaal domein worden opgevangen. Echter, wij zien ook dat de integratie-uitkering onderdeel gaat uit maken van de algemene uitkering. Wij hanteren het uitgangspunt dat de integratie-uitkering taakstellend is. Nu de middelen over gaan naar de algemene uitkering, zullen wij bezien of wij de huidige beleidslijn continueren. Wij komen hier in de programmabegroting op terug.

Emco

In de ontwerpbegroting van de Emco voor 2019-2022 zien wij dat de inkomsten en de bedrijfskosten afnemen. Dit resulteert in een minder negatief bedrijfsresultaat. Daardoor neemt onze gemeentelijke bijdrage in de komende jaren af en zien wij een oplopend voordeel ten opzichte van onze huidige begroting. Wij willen hierbij opmerken dat wij vorig jaar de exploitatiebijdrage nog structureel verhoogd hebben met € 260.000. Vanuit het provinciaal toezicht zijn wij verplicht de gevraagde bijdrage door de gemeenschappelijke regelingen op te nemen in onze begroting.

Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Drenthe (GGD), inclusief Veilig Thuis Drenthe (VTD)

Met betrekking tot de gevraagde verhoging van de bijdrage voor 2019 inzake de VTD van circa € 20.000 heeft u een separaat voorstel tegemoet gezien. Daarnaast gaat het rijksvaccinatieprogramma met ingang van 2019 over van de GGD naar gemeenten. Tot en met 2018 ontvangt de GGD hiervoor rechtstreeks middelen van het RIVM. Gemeenten worden hiervoor gecompenseerd vanuit de algemene uitkering. Voor Coevorden gaat dit om een bedrag van circa € 29.000. Dit bedrag is eveneens opgenomen in bovenstaande tabel.

¹ Programmabegroting 2016 en meerjarenraming 2017-2019, pagina 58.

² Programmabegroting 2018 en meerjarenraming 2019-2021, pagina 11.

Recreatieschap Drenthe

Op basis van de ontvangen kaderbrief en begroting is er geen sprake van een hogere bijdrage dan wij al hebben opgenomen in onze begroting. De begroting 2019 van het Recreatieschap is gebaseerd op de begroting 2018. Daarnaast is het uitgangspunt van de begroting 2019 dat het Recreatieschap de taken zonder extra middelen op een goede wijze kan uitvoeren.

Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe (RUD)

De verhoging van de bijdrage aan de RUD is in 2020 lager dan in 2019 door een incidentele verhoging van de deelnemersbijdrage van 5% in het jaar 2019. Daarnaast is voor de deelnemerbijdrage in het ontwikkelprogramma in de begroting 2019 van de RUD nog geen bedrag opgenomen en derhalve niet in bovenstaande tabel verwerkt. Hiervoor zal op basis van een gefaseerde aanlevering van project- en programmabegrotingen een begrotingswijziging ter besluitvorming aan de deelnemende gemeenten worden aangeboden. Voor Coevorden gaat het totaal om € 97.000 in vier jaar.

Veiligheids Regio Drenthe (VRD)

In de komende jaren gaat de VRD investeren in onder andere rampenbestrijding en crisisbeheersing, investeringen in personeel en de omgevingswet. Daarnaast vervallen bijdragen van derden. Dit resulteert in een oplopend perspectief voor onze gemeentelijke bijdrage.

Indexatie van lonen en prijzen

Op basis van de indexatie van lonen en prijzen houden wij rekening met de volgende uitzet.

ONTWIKKELING LONEN EN PRIJZEN				
	<i>(bedragen x € 1.000)</i>			
	2019	2020	2021	2022
Loonontwikkeling	-460	-460	-460	-460
Prijzontwikkeling	-340	-340	-340	-340
	Totaal	-800	-800	-800

Loonontwikkeling

De huidige cao voor gemeenten loopt tot 1 januari 2019. Op moment van schrijven is er nog geen informatie bekend over de te verwachten ontwikkelingen in een nieuwe cao vanaf 2019. Over eventuele verhogingen van sociale lasten, zoals bijvoorbeeld pensioenpremies, hebben ons ook nog geen signalen bereikt. Daarom houden wij rekening met het indexcijfer dat het CPB heeft afgegeven voor de lonen. Dit betreft de loonvoet sector overheid, die zich in 2019 met 2,7% zal ontwikkelen. Dit vertaalt zich in een uitzet van € 460.000. In de komende maanden monitoren wij de ontwikkelingen rondom de cao. Mocht in de komende maanden een akkoord worden gesloten tussen de VNG en de vakbonden over een nieuwe cao, dan zullen wij deze effecten opnemen in de Programmabegroting.

Bij het doorrekenen van scenario's, voor bijvoorbeeld een nieuwe cao, en/of het bepalen van bandbreedtes in de programmabegroting, leidt een stijging van de lonen met 1% tot een extra last van € 170.000.

Prijzontwikkeling

Wij hebben onze uitgaven en subsidies geïndexeerd met de verwachte prijsstijging van de overheidsconsumptie. Dit is een indexatie van 1,6% en vertaalt zich in een stijging van de uitgaven met € 340.000. In de programmabegroting werken wij per programma de verwachte prijsstijgingen uit. Wij beschouwen de uitzet van € 340.000 als maximaal scenario, waarbij wij kritisch zijn op de daadwerkelijk benodigde ruimte en contractuele subsidieafspraken om prijsstijgingen van budget te voorzien.

Bij het doorrekenen van scenario's en/of het bepalen van bandbreedtes in de programmabegroting, leidt een stijging van de prijzen met 1% tot een extra last van € 170.000.

Reeds geaccordeerd nieuw beleid

In de eerste helft van dit jaar is sprake van een aantal nieuwe beleidsvoornemens. Onderstaand geven wij de betreffende beleidsvoornemens en financiële effecten weer.

REEDS GEACCORDEERD NIEUW BELEID				
<i>(bedragen x € 1.000)</i>				
	2019	2020	2021	2022
Subsidie Arsenal (raad 6 maart 2018)	-20	-20	-20	-20
Ambitiedocument omgevingswet (raad 6 maart 2018)	-149	-149	-	-
Dekking uit algemene reserve	149	149	-	-
Bouw- en woonrijp maken Bogas-gebied (raad 22 mei 2018)	-381	-284	-	-
Dekking uit reserve stedelijke vernieuwing	381	284	-	-
Totaal	-20	-20	-20	-20

In uw vergadering op 6 maart jongstleden heeft u ingestemd met ons voorstel voor een verhoging van de subsidie aan het Arsenal voor het schoonmaakonderhoud. De kosten voor 2018 dekken wij uit de algemene reserve. Voor 2019 en de volgende jaren worden de kosten voornamelijk ten laste van de algemene reserve gebracht, maar het uitgangspunt is dat deze kosten worden betrokken bij voorliggende kaderbrief en/of de Programmabegroting 2019. Zo willen wij deze structurele kosten van een structurele dekking voorzien binnen de exploitatie in plaats van de reserve. Wij nemen € 20.000 mee in het overzicht van het financieel meerjarenperspectief.

De overige twee besluiten in bovenstaande tabel zijn van dekking voorzien door een onttrekking aan de algemene reserve en de reserve stedelijke vernieuwing.

Autonome ontwikkelingen

Onder autonome ontwikkelingen verstaan wij ontwikkelingen die van buitenaf op ons af komen en waar wij als gemeente geen invloed op hebben, bijvoorbeeld nieuwe of gewijzigde wet- en regelgeving en volumestijgingen.

AUTONOME ONTWIKKELINGEN				
<i>(bedragen x € 1.000)</i>				
	2019	2020	2021	2022
Lagere inkomsten pacht Ermerzand	-91	-91	-91	-91
Hogere inkomsten pacht Zonneakker de Watering	48	48	48	48
Lagere inkomsten uit leges rijbewijzen	-	-13	-58	-90
Lagere inkomsten uit leges reisdocumenten	-	-73	-19	-96
Totaal	-43	-128	-120	-229

Ermerzand

Vorig jaar informeerden wij u over de verkoop van de ondergrond van Ermerzand aan de Coöperatieve Vereniging Rekreatiepark Ermerzand. De ondergrond van het Ermerzand was uitgegeven door middel van een erfpachtconstructie. Met de verkoop van de ondergrond hebben wij onze financiële positie met ruim € 2 miljoen versterkt. Er is sprake van een structureel nadeel vanwege de wegvallende erfpachtinkomsten voor een bedrag van € 91.000.

Zonneakker de Watering

De landbouwgronden in het gebied de Watering hebben wij in erfpacht uitgegeven. Deze gronden lenen zich goed voor een solarweide, ofwel "zonneakker", onder meer vanwege de nabijheid van een aansluitpunt op het hoofdelektriciteitsnet. Met een zonneakker wordt uitvoering gegeven aan de transitie naar een duurzame energievoorziening. Wij zijn een overeenkomst aangegaan met een externe partij, die jaarlijks tot een inkomst van € 48.000 per jaar leidt.

Rijbewijzen en reisdocumenten

Wij hebben de aantallen rijbewijzen en reisdocumenten geactualiseerd op basis van de prognoses van de RDW en de geldigheidsduur van reisdocumenten. Dit leidt tot een aanpassing van verwachte aantallen en legesopbrengsten.

4. Uitgangspunten voor financieel beleid 2019-2022

Verloop algemene reserve

Eén van de doelstellingen in deze bestuursperiode is het versterken van de financiële positie door de algemene reserve aan te vullen en leningen af te lossen. Dit bereiken wij door positieve rekeningresultaten en het structurele risicobudget van € 1 miljoen in de algemene reserve te storten. Daarnaast storten wij de begrotingsoverschotten in de algemene reserve. In onderstaande tabel geven wij de toekomstige stortingen weer.

VERLOOP ALGEMENE RESERVE						
<i>(bedragen x € 1.000)</i>						
	Realisatie 2017	2018	2019	Begroting 2020	2021	2022
Stand algemene reserve begin boekjaar	14.104	20.305	22.993	24.005	27.545	30.960
Toevoegingen aan de reserve						
Rente 1,5%	212	292	308	337	397	448
Storting resultaat jaarrekening 2016	3.928		-	-	-	-
Storting resultaat halfjaarrapportage 2017	2.486		-	-	-	-
Resultaat jaarrekening 2017	-	3.105	-	-	-	-
Structurele versterking vermogenspositie	4.795	3.125	3.642	3.343	3.158	3.158
Totaal toevoegingen	11.421	6.522	3.950	3.680	3.555	3.606
Onttrekkingen aan de reserve	-5.220	-3.834	-2.938	-140	-140	-140
Stand algemene reserve eind boekjaar	20.305	22.993	24.005	27.545	30.960	34.426

De verwachte groei van ons eigen vermogen in de komende jaren is bij ongewijzigd beleid significant. Daarbij verwachten wij onze langlopende leningen conform de reguliere leningovereenkomsten af te lossen. Dit leidt tot een stijging van onze vermogenspositie, vertaald in het kengetal solvabiliteit. De ontwikkeling van de financiële kengetallen hebben wij bij de jaarrekening 2017 opnieuw berekend en zullen zich naar verwachting als volgt ontwikkelen.

KENGETALLEN FINANCIËLE POSITIE						
<i>Bedragen x € 1.000</i>						
	Realisatie 2016	Realisatie 2017	Prognose 2018	Prognose 2019	Prognose 2020	Prognose 2021
Netto schuldquote (%)	86	72	73	68	66	57
Idem gecorrigeerd voor verstrekte leningen (%)	79	65	65	60	58	50
Solvabiliteitsratio (%)	25	31	33	34	37	41
Grondexploitatie (%)	21	13	12	9	8	5
Structurele exploitatieruimte (%)	2,0	2,0	2,0	2,0	2,2	2,2
Belastingcapaciteit (%)	99,8	89,6	95,8	95,8	95,8	95,8

* alle cijfers volgens de nieuwste bbv definitie

De groene en oranje markeringen zijn gebaseerd op de zogenoemde 'signaleringswaarden' van de Provincie Drenthe, in haar rol als toezichthouder. De provincie hanteert drie kleuren, te weten groen, oranje en rood. De kleur groen betekent 'minst risicovol' en rood betekent 'meest risicovol'. In ons huidige meerjarenperspectief zijn er geen indicatoren meer die nog op rood staan.

Door de reguliere aflossing van leningen nemen de schulden en de netto schuldquote naar verwachting af. De solvabiliteit, als indicator van ons eigen vermogen, neemt daarentegen naar verwachting toe. Onze grondpositie zal ten opzichte van onze totale inkomsten afnemen. Binnen de exploitatie blijft er structureel 2,0% tot 2,2% ruimte om uitgaven te verhogen. Dit geeft ruimte om structurele tegenvallers binnen de exploitatie op te kunnen vangen. Ook is er technisch gezien ruimte in de begroting om belastingen te verhogen indien zich structurele tegenvallers voordoen. Het verhogen van de belastingen is echter geen uitgangspunt van ons college en zal daarom niet voor de hand liggen bij het opvangen van tegenvallers.

5. Afsluiting

In deze kaderbrief hebben wij u geïnformeerd over de contouren van ons beleid zoals wij deze in 2019 voor ogen hebben. Wij hebben u de doorrekening van diverse onderwerpen gepresenteerd.

Op basis van de beleidsmatige en financiële uitgangspunten in deze kaderbrief en ontwikkelingen die zich in de komende maanden mogelijk voordoen, stellen wij deze zomer de programmabegroting 2019 en meerjarenraming 2020-2022 samen. Daarbij betrekken wij de gevolgen van de septembercirculaire. Medio oktober bieden wij u de programmabegroting aan, ter vaststelling in uw vergadering van 6 november.

Daarnaast kennen de uitwerking van het raadsakkoord en het coalitieakkoord naar een bestuursprogramma een eigen proces. Het coalitieakkoord op hoofdlijnen gaan wij interactief nader uitwerken naar een bestuursprogramma voor de komende jaren. De financiële uitwerking van het raadsakkoord en bestuursprogramma zullen wij vervolgens opnemen in de Programmabegroting. Afhankelijk van het tempo van beide interactieve processen zal dit gelijktijdig of na aanbidding van de Programmabegroting 2019 en meerjarenraming 2020-2022 plaatsvinden.

De aanbidding van deze programmabegroting zal op een nieuwe wijze gebeuren. In onze brief van 10 januari 2018 over de integrale planning van P&C in 2018 hebben wij onze voornemens daarover al met u gedeeld. Onze oriëntatie naar de mogelijkheden voor een zogenoemde 'begrotingsapp' is afgerond en met ingang van deze nieuwe bestuursperiode zullen wij onze planning- & controldocumenten presenteren via de app van Pepperflow. Deze app stelt ons in staat om onze P&C-documenten op diverse manieren door te ontwikkelen. Er zijn al vele gemeenten die werken met deze app. Referentiegemeenten en praktijkvoorbeelden zijn te raadplegen via de website van bovengenoemd aanbieder.

In de afgelopen jaren hebben wij al diverse stappen gezet, maar met de aanschaf van de app verwachten wij de laatste stap in de visie op planning & control, zoals deze door uw raad is vastgesteld in november 2015, te kunnen maken. Wij zullen geen PDF-document meer beschikbaar stellen maar de P&C-documenten via een website presenteren. Met de aanstaande vernieuwing bereiken wij onder andere:

- eenvoudige online publicatie op een website, die goed leesbaar is op desktop, tablet en smartphone;
- een weergave waarbij het eenvoudig is om tussen hoofdstukken te navigeren;
- ook met één druk op de knop te downloaden is als PDF-bestand;
- een presentatie die laagdrempelig is
- dat alle bijbehorende documenten bij een P&C-document online beschikbaar zijn en blijven;
- één toegang naar alle P&C-documenten gedurende deze bestuursperiode;
- mogelijkheden om in de toekomst realtime informatie over de voortgang van planning en budgetten toe te voegen;
- mogelijkheden voor bredere monitoring van financiële en niet-financiële informatie, zoals indicatoren, toe te voegen;
- efficiency in de samenstelling van de documenten.

Wij informeren uw raad graag nader over de introductie van de begrotingsapp tijdens een thema-bijeenkomst na het zomerreces.

Hoogachtend het college van
burgemeester en wethouders van Coevorden

de secretaris

de burgemeester

B.M. de Vries

B.J. Bouwmeester